

О Н О В Л Е Н Н Я Н А В Ч А Л Ь Н И Х П Р О Г Р А М П І Д Г О Т О В К И Б А К А Л А В Р І В С П Е Ц І А Л Ь Н О С Т І « О Б Л І К Т А О П О Д А Т К У В А Н Н Я » В І Д П О В І Д Н О Д О Р И Н К У П Р А Ц І

На цей час спеціальність «Облік та оподаткування» заходиться, на нашу думку, у специфічному положенні на ринку праці, що обумовлено наявністю в сучасному освітньому середовищі двох хибних уявлень, які чинять руйнівну дію щодо доброчесності та престижності професій бухгалтер, аналітик та контролер. Вважаємо, що до них відносяться:

- Наявність спеціальності «Облік та оподаткування» майже у будь-якому вищому навчальному закладі Одеси. Цей чинник призводить до того, що спеціальність функціонує у жорстких конкурентних умовах. Ілюзорно вважається, що немає сенсу здобувати економічну освіту у спеціалізованому навчальному закладі, де собівартість освітніх послуг є вищою за непрофільні навчальні заклади внаслідок більш ґрунтовної та глибокої якості освіти майбутнього фахівця з обліку, аналізу та оподаткування. Але така думка хибна.

- Поява більш новомодних професій (менеджер з корпоративного бізнесу, антикризовий управлінець, керуючий активами, аутсорсер), які витісняють традиційні професії, основані на знаннях бухгалтерських дисциплін. Звісно, зазначені назви професії створюють у майбутнього абітурієнта враження, що опанувавши їх, він зразу працюватиме на керівних посадах та отримуватиме шалені гроші внаслідок своєї унікальності. Автори доповіді займають більш реалістичнішу світоглядну позицію на охарактеризовані тенденції на ринку праці внаслідок багаторічного досвіду праці на посадах бухгалтера та аналітика, й, висловлюють думку, що в основі усіх зазначених «модних професій» знаходяться базові знання з обліку, аналізу та оподаткуванню.

У царині зміни вектору позиціонування спеціальності 071 «Облік та оподаткування» в умовах відновлення її престижності на обліково-економічному факультеті ОНЕУ на цій спеціальності відкрито спеціалізацію «Оціночна діяльність». Основним завданням цієї освітньої програми є підготовка фахівців з визначення вартості майна та майнових прав, вартості завданих збитків суб'єкту господарювання, визначення вартості права вимоги, проведення судово-бухгалтерської експертизи та інше.

Згідно із законодавством, що регулює норми оціночної діяльності в Україні, оцінювачем може бути особа, яка має вищу освіту на рівні бакалавра, пройшла курси з підготовки оцінювачів за окремим напрямом, пройшла стажування та склала кваліфікаційний іспит. Таким чином, оцінювачем на теперішній час може бути бакалавр з будь-якої спеціальності. Між тим, ця професія потребує ґрунтовного знання економіки, обліку й оподаткування. Відкриття такої спеціалізації дозволить готувати оцінювачів переважно з позиції спеціальності 071 «Облік та оподаткування», що дозволить з іншого боку поглянути на бухгалтерську професію та розширити сферу дії її застосування на сучасному ринку праці.

Зазначимо, що підготовкою оцінювачів на теперішній час в Україні займається дуже мало вищих навчальних закладів, оскільки це відносно нова для нашої держави професія. Одеська національна академія зв'язку ім. Попова у 2014 році здійснила випуск молодших спеціалістів зі спеціальності «Оціночна діяльність», які не можуть знайти навчальний заклад в Одесі для отримання подальших знань та диплому бакалавру; Львівська політехніка готує фахівців з оцінки земельних ресурсів, декілька харківських ВНЗів нещодавно розпочали підготовку оцінювачів.

Обліково-економічний факультет ОНЕУ навчатиме бакалаврів з оціночної діяльності у розрізі таких блоків: «Оцінка об'єктів у матеріальній формі» та «Оцінка цілісних майнових комплексів, паїв, цінних паперів, майнових прав та нематеріальних активів, у тому числі прав на об'єкти інтелектуальної власності». У межах цих блоків студенти навчатимуться за такими напрямками:

- «Оцінка нерухомих речей (нерухомого майна, нерухомості), у тому числі земельних ділянок та майнових прав на них»;
- «Оцінка машин і обладнання»;
- «Оцінка колісних транспортних засобів»;
- «Оцінка літальних апаратів»;
- «Оцінка судноплавних засобів»;
- «Оцінка рухомих речей, що становлять культурну цінність»;
- «Оцінка рухомих речей, крім таких, що віднесені до машин, обладнання, колісних транспортних засобів, літальних апаратів, судноплавних засобів, та тих, що становлять культурну цінність»;
- «Оцінка цілісних майнових комплексів, паїв, цінних паперів, майнових прав та нематеріальних активів (крім прав на об'єкти інтелектуальної власності)»;
- «Оцінка прав на об'єкти інтелектуальної власності».

Доцільність розвитку спеціалізації «Оціночна діяльність» на базі обліково-економічного факультету обумовлена тим, що, наприклад, якісну оцінку вартості цілісного майнового комплексу або бізнесу може зробити фахівець, який має ґрунтовні знання з обліку складових діяльності підприємства й розуміється на відмінностях оцінки з боку бухгалтерського обліку (тобто, як активи оцінюються при складанні публічної фінансової та нефінансової звітності) й тим, як це повинен робити суб'єкт оціночної діяльності. Як приклад, наведемо, що бухгалтер під час оцінки вартості основного засобу, що міститься на балансі підприємства, нараховує нараховане зношення, а оцінювач під час визначення вартості цього ж основного засобу повинен рахувати накопичене зношення, яке є добутком нарахованого, морального та соціально-економічного зношення. Отже, справжній фахівець-оцінювач повинен передусім володіти повним спектром бухгалтерських дисциплін для якісної оцінки майна.

Окреслені напрями навчання в бакалавріаті дозволять студенту продовжити здобувати знання з оціночної діяльності у магістратурі (яку планується відкрити через 3-4 роки), а саме:

- вміти визначати вартість завданої шкоди фізичній або юридичній особі, у тому числі втраченої вигоди та вартості права вимоги;
- знати особливості проведення судово-бухгалтерської експертизи, як завершальної (третьої) форми контролю діяльності суб'єкта господарювання.

Таким чином, студент, який навчається за спеціалізацію «Оціночна діяльність» на спеціальності 071 «Облік і оподаткування» окрім фахових дисциплін з оцінки буде знати порядок ведення фінансового та управлінського обліку у різних галузях економіки; методику обліку для цілей оподаткування; способи та методи аналізу діяльності підприємства з метою виявлення можливостей підвищення ефективності господарювання; сучасні інформаційні системи та комп'ютерні технології ведення обліку згідно з національними та міжнародними стандартами; стадії та процедури контролю та аудиту тощо.

Всі названі особливості враховані при формуванні навчального плану за спеціалізацією «Оціночна діяльність» на спеціальності 071 «Облік і оподаткування».